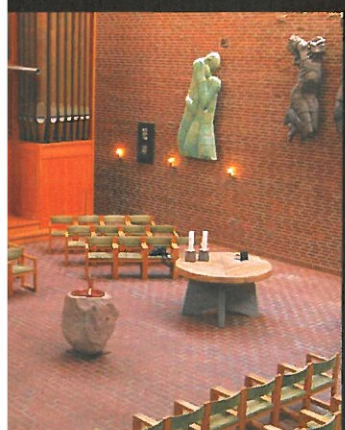

KIRKEN UNDERVISER

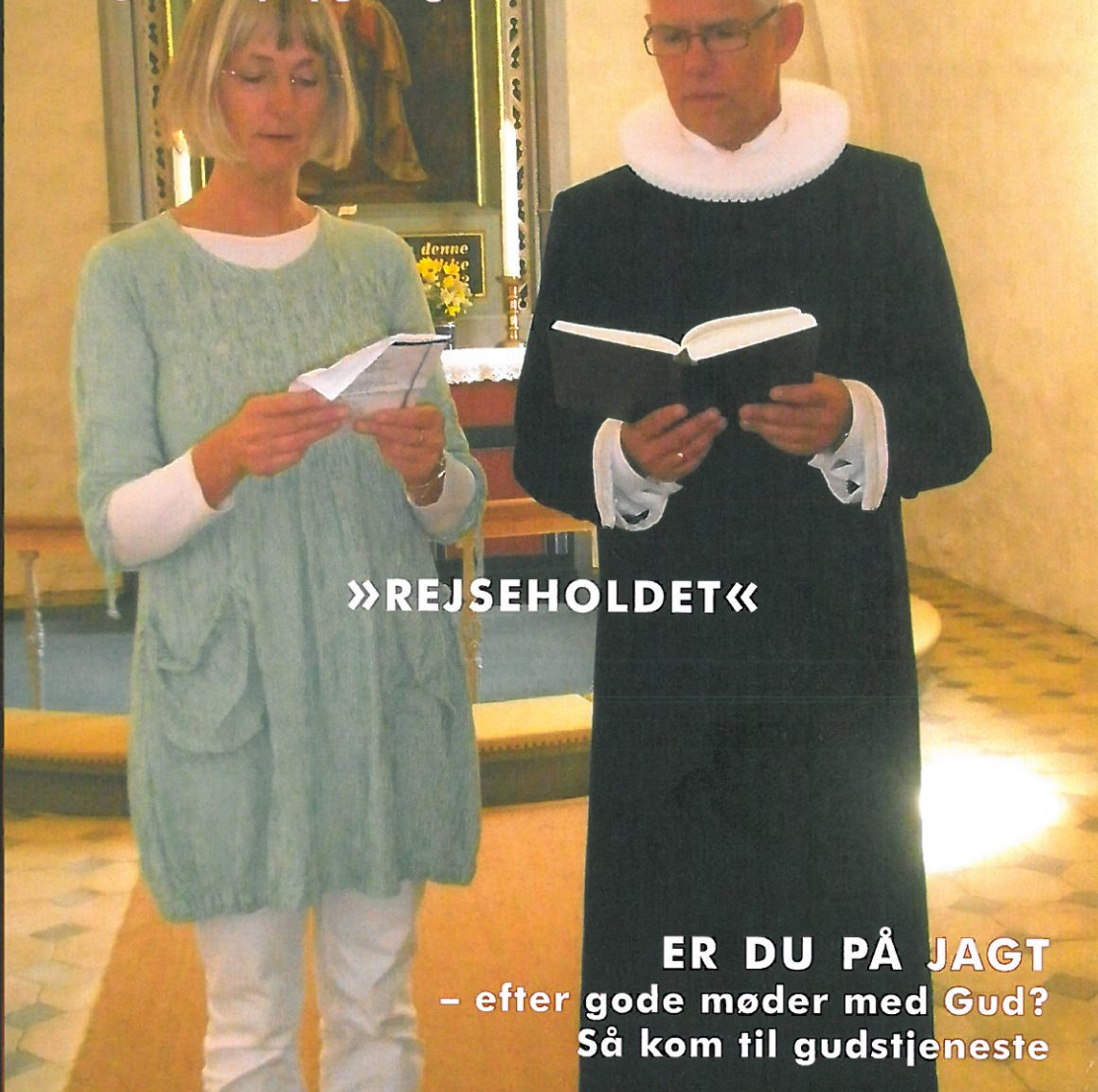
Undervisningsmodeller | Praktisk pædagogisk arbejde | Kirkeligt børne- og ungdomsarbejde | Andagter og gudstjenester | Anmeldelser og litteratur

Oktober | 2011

– Det aktuelle tidsskrift for kirkens pædagogik og undervisning

AT BLIVE KIRKE
– nogle tanker om
menighedsopbygning

»REJSEHOLDET«

ER DU PÅ JAGT
– efter gode møder med Gud?
Så kom til gudstjeneste

»3

TEMA:

GUDSTJENESTEN
OG DEN AKTIVE MENIGHED

Leder

Nærværende nummer har titlen: »Gudstjenesten og den aktive menighed« og rummer 7 indlæg, der beskriver menigheder, som har ændret eller er i gang med at ændre mange forhold i deres daglige rutiner og gudstjenesteliv samt revidere deres forståelse af fællesskabet.

Altsammen forskelligt fra hvad man for år tilbage har set af tiltag under overskriften »gudstjenestefornyelse«, som resulterede i en mangfoldighed af nyskabelser af temagudstjenester og events, målrettet til at nå ud til grupper, der ikke umiddelbart var vant til kirkegængere: spaghettigudstjenester, midnatsgudstjenester for unge, babysalmesang, rockgudstjenester, gospelgudstjenester med videre.

Det særlige ved de tiltag, som finder sted i disse år forskellige steder i landet, er at de er vokset frem på baggrund af bl.a. de tanker den svenske præst, Fredrik Modéus, har arbejdet med. Det er en proces, der har som mål at opbygge menighedens fællesskab. Denne anderledes proces, der nu har inspireret mange, afspejles i dette nummers syv indlæg, som beskriver, hvordan det er lykkedes at finde frem til metoder, der beforder medleven og opmuntrer til aktiv deltagelse af alle i menigheden.

Fakta er, at menigheden fra at være passive tilhørere bliver aktive deltagere i gudstjenestens forberedelse og gennemførelse.

Eksemplerne er forskellige, i nogle sogne indgår konfirmanderne aktivt, andre steder er det grupper af voksne, og igen andre steder har man taget fat på uddannelse af konsulenter, men der er en fælles erfaring med, at flere deltager i søndagens gudstjeneste og kirkegængernes udsagn er, at det bliver mere meningsfuldt for dem.

God læsning
Anne Marie Boile
Redaktionssekretær

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion

Anne-Marie Hartoft-Jacobsen (ansv.), Keld Balmer Hansen (ansv.), Mogens Bering Rasmussen, Inger Margrethe Mikkelsen, Benthe Kleon Jeppesen, Kirsten Søgaard, Inge Lise Reiche, Anne Marie Boile Nielsen.

Redaktionssekretær: Anne Marie Boile Nielsen
Peter Bangs Vej 1, 2000 Frederiksberg,
tlf.: 60 77 32 78

Sats, layout: Karina Rydendahl, Unitas Forlag a/s
ISSN: 1602-2785

Udgiver:

UC DIAKONISSESTIFTELSEN

3K uddannelsen
Peter Bangs Vej 1, B
2000 Frederiksberg
tlf.: 38 38 41 20
www.3k.diakonissen.dk

Målsætning for 3K uddannelsen:

Formålet med uddannelse til professionsbachelor i kristendom, kultur og kommunikation (3K) er at kvalificere til selvstændigt at kunne tilrettelægge, organisere og gennemføre opgaver inden for kommunikation, undervisning, omsorg og ledelse i forbindelse med kristendoms- og kulturformidling i folkekirken, frikirker, kirkelige organisationer og andre foreninger, organisationer og institutioner.

Tryk: Reklametryk, Herning

Abonnement:

Årsabonnement (4 numre) kr. 235,-

Løssalg kr. 75,-

Henvendelse til:

Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg tlf.: 36 16 64 81
E-mail info@unitasforlag.dk

indhold

- 04 FRIVILLIGE I HØJMESSEN**
af Thyge Enevoldsen, Hillerød
- 08 AT BLIVE KIRKE – NOGLE TANKER
OM MENIGHEDSOPBYGNING**
af Fredrik Modéus, Lund
- 11 HØJMESSEN ER EN STOR
UDFORDRING**
af Karen Stubkjær, Haslev
- 13 »REJSEHOLDET«**
af Keld B. Hansen, Østrup
- 15 ER DU PÅ JAGT EFTER GODE
MØDER MED GUD...**
af Annette Brounbjerg Bennedsgaard, Gellerup
- 18 KONFIRMATIONSGUDSTJENE-
STEN SOM UNDERVISNING**
af Per Jensen og Søren Hermansen, Sorgenfri
- 20 HVIS DIN GUDSTJENESTE
VAR EN BIL.....**
af Tine Illum, Sdr. Bjert
- 24 BOGANMELDELSER**

Frivillige i HØJMESSEN

Thyge Enevoldsen, sognepræst i Grønnevang kirke, Hillerød,
e-mail: ten@km.dk

Skal sognepræsten være den centrale figur i høj-messen?

Det spørgsmål har vi stillet os selv i Grønnevang kirke, og svaret er nej. Frivillige fra menigheden kan varetage mange funktioner i højmessen, og det giver nyt liv, ny identitet og et lang større engagement omkring kirken.

Gudstjenesterne og i særdeleshed højmes-serne i Den Danske Folkekirke er traditionelt meget professionaliserede arrangementer. Sognepræsten har en enestående central rolle i den folkekirkelige gudstjeneste – musikalsk assisteret af den ansatte organist samt eventuelt professionelle korsangere – og ellers diskret hjulpet af kordegn og kirketjener. Menighedens rolle er at synge med på salmerne, sige eller synge med på trosbekendelsen, rejse sig op

under læsninger m.m., i stilhed at bede med på bønnerne, modtage nadveren og ellers at være lyttende i forhold til læsninger. Mange faste folkekirkegængere – især i den ældre generation – føler sig trygge og godt tilpas i denne professionelle ramme. Arbejdsfordelingen ved højmesserne er traditionelt dybt forankret hos både præster, ansatte, menighedsråd og hos menigheden generelt. Og i flere sogne og menigheder kan ændringer i denne tradition umiddelbart virke upassende.

Samtidig er der dog visse vigtige forhold, som kalder på en fornyet refleksion og overvejelse om, hvorvidt denne 100 % professionaliserede afvikling af Folkekirken gudstjenester er hensigtsmæssig allerede i nær fremtid. Alene økonomiske begrænsninger og behov for nye prioriteringer i Folkekirken økonomi kan gøre ændringer i den nuværende personalenormering ved gudstjenesterne nødvendige. Men endnu mere vigtigt er det, at større frivilligt engagement og medansvar i den folkekirkelige gudstjeneste vil kunne gøre gudstjenesten langt mere vedkommende for folk generelt. Det kan give sogn og menighed en oplevelse af medansvar og medejerskab, som kan vise sig at være en helt afgørende fornyende dimension i den lokale kirkes liv ved at skabe ny identitet og selvforstå-

else – og for folk en bedre oplevelse og et større udbytte af at være til gudstjenesten. Det er i hvert fald, hvad vi har erfaret i og omkring Grønnevang kirke.

Lægprædikanter

»Hvad er din holdning til brug af lægprædikanter ved søndagens gudstjenester?« Sådan blev jeg spurgt ved samtalen med menighedsrådet efter min prøveprædiken i Grønnevang tilbage i 1991. Af et overrasket men ærligt hjerte kunne jeg svare, at det var jeg meget positiv overfor. Min forgænger havde i perioder været syg. Og behovet for hjælp med lægprædikanter var nærmest opstået som en lokal nødvendighed. Nu havde man i Grønnevang haft så gode erfaringer med inddragelse af lægfolk også som prædikanter, at man gerne ville kunne fortsætte traditionen. I de 20 år, hvor jeg har været præst i Grønnevang, har der vel været lægprædikanter ved søndagens gudstjenester 3-6 gange årligt. Det er os præster ved kirken, som opfordrer forskellige folk i menigheden til at prædike. Vi spørger ofte i god tid, så det kan bekendtgøres i kirkebladet. Hvis der er dåb ved gudstjenesten, har vi naturligvis altid på forhånd orienteret dåbsfamilien. Efter behov drøfter vi gudstjeneste og prædiketekst igennem på forhånd med prædikanten. Salmevalg til de pågældende gudstjenester

er også en fælles opgave. Ofte spørger vi også søndagens lægprædikant om at medvirke ved altergangen. Erfaringerne med brug af lægprædikanter ved gudstjenesterne i Grønnevang er yderst positive. Og vi præster glæder os over i ellers travle perioder at få lidt mere luft og tid til vores egen prædikenforberedelse. Der er f.eks. næsten altid lægprædikant ved gudstjenesterne 2. juledag og/eller julesøndag eller nytårsdag. Og det fungerer rigtig godt for både præster og menighed.

Velkommere

I Grønnevang er der også en fast frivillig velkommer-tjeneste. »Velkommerne« fordeler selv gudstjenesterne imellem sig. De møder op 15-20 minutter før gudstjenestens begyndelse, deler salmebøger ud til folk og får sagt godmorgen eller velkommen til gudstjeneste.

Derudover er der nogle få kirkegængere, som er blevet bedt om at være diskret opmærksomme i forhold til at få hilst på nye ansigter umiddelbart efter gudstjenesterne – og eventuelt få de nytilkomne inviteret med til kaffe i menighedslokalerne.

Frivillig ringer/kirketjener

En af vores faste frivillige har påtaget sig opgaven som »klokker«. I den gamle Grønnevang kirke havde vi et frivilligt klokkerings-team. I den nye kirke med halvautomatisk klokkeringsringning er det en enkelt fast kirkegænger, som passer ringning før hver gudstjeneste. Så behøves kirketjeneren ikke at have dette i tankerne lige inden gudstjenesten. Den frivillige glæder sig over opgaven og påtager sig efter aftale med kirketjenerne jævnligt også øvrige opgaver før og efter gudstjenesterne.

Ansvarlige for skærme og lyd

I den nye Grønnevang kirke har vi fået installeret fladskærme bl.a. som erstatning for de traditionelle salmenummertavler. Vi præster skriver selv salmenumre, tekster m.v. ind på kirkens PC og overfører billeder m.m., når der skal bruges illustrationer til prædikenen. Men det er altså et team af frivillige, som på skift passer skærmene under gudstjenesterne. Der opleves endog meget stor tilfredshed med brugen af disse skærme, og desuden er pasningen af skærme en opgave, som kan appellere til en gruppe af potentielle frivillige, som måske ellers kan have lidt svært ved at finde en passende

opgave at påtage sig i deres kirke. Dette team er også ekstra ansvarlige i forhold til at justere og afstemme lydniveau på kirkerummets højtalere.

Tekstlæsere

Med en fast frivillig koordinator har der i snart 20 år været et tekstlæser-team ved gudstjenesterne i Grønnevang. Der er gerne 2 læsere til hver gudstjeneste, en til GT-læsning og en til epistel-læsning. Vi har bl.a. haft lidt ustabilitet omkring fortrolighed med mikrofon i den nye kirke. Lidt øvelse kan i den forbindelse være nødvendig. Men ordningen med lægfolk som tekstlæsere fungerer godt. At det ikke kun er præsten, som står for oplæsningen af de bibelske tekster er på en særlig måde med til at minde os om, at kirke og gudstjeneste må være en fælles sag.

Børnetræf

Hver søndag er der børnetræf (børnekirke) for de 3-12 årige under prædikenen. Det er et særligt tilbud til børnene med bibelfortælling og forkyndelse, sang, kreative indslag og leg. Det er kirkens sognemedhjælper og en flok frivillige (7-10 personer), som planlægger og arrangerer dette tilbud til børnene og fordeler søndagene imellem sig. Lige før salmen inden prædikenen

inviterer børnetræfslederen børnene med ind i et lokale ved siden af kirkerummet. I den forbindelse synges en fast børnetræfssang, mens børnene følges ud. Ofte deles børnene dernæst i to grupper efter alder. De kommer sammen tilbage, så de kan nå at være med ved nadveren.

Kirkebønnen

I sidste del af kirkebønnen nævnes ved næsten hver gudstjeneste en af kirkens frivillige arbejdsgrupper. Og kirkebønnen afsluttes altid med stilhed og dermed en særlig mulighed for menighedens deltagelse i form af stille bøn.

Hvert år – ved gudstjenesten 1. søndag efter nytår – beder en fra menighedsrådet for kirkens ansatte. Det sker i umiddelbar forlængelse af kirkebønnen den pågældende søndag. Denne enkle bøn er også med til yderligere at markere fællesskab mellem ansatte og frivillige og vores fælles afhængighed af kirkens Herre.

Sang under nadver

De seneste 4-5 år har vi i Grønnevang haft (stille) fællessang under nadveren, ofte ledet af kirkens ungdomskor og jævnligt ledet af frivillige sangere og musikere i samarbejde med organisten. Stilen er enkle nyere lovsange og Taizé'-sange. Det er organisten,

som koordinerer de frivillige og har ansvar for at skrive de anvendte sange ind på kirkens PC, så de bliver tilgængelige for menigheden via skærmene. Vi glæder os i den forbindelse over at have klaver i kirkerummet som et godt supplement til kirkens orgel. Både unge og ældre er kommet til at sætte stor pris på dette sang- og musiksupplement til salmer og orgelmusik ved gudstjenesten i øvrigt.

Bekendtgørelser

Bekendtgørelserne er i Grønnevang placeret umiddelbart inden sidste salme. Jævnligt bidrager frivillige i menigheden med korte orienterende indslag under bekendtgørelserne. Og der er tradition for, at vi præster i begrænset omfang fint kan spørge frivillige, som er til stede, om enkelte uddybende oplysninger vedr. et kommende arrangement.

Kirkekaffe

Hver søndag er der mulighed for kaffe og småkager efter gudstjenesten. Et team af frivillige – ledet af den frivillige kirketjener (se ovenfor) – står for kaffebragning, klargøring og for den efterfølgende oprydning. Kirkekaffen opleves af mange i menigheden som en naturlig fortsættelse af gudstjenesten. Og derfor ser vi også det frivillige kirke-kaffe-team som en del af gudstjeneste-teamet.

Vask af alterbægre.

Af en eller anden grund er der næsten altid frivillige, som hjælper til med at vaske alterbægre efter gudstjenesterne i Grønnevang. Det kan virke som en lille detalje. Men detaljer skal der jo også være plads til i det frivillige arbejde. Det er tydeligt, at nogle i menigheden hellere vil snakke over en opvask end over en kop kaffe. Og kirketjeneren tager gerne imod hjælp.

Plus-gudstjenester

Ca. 8 gange om året er der »Plus-gudstjenester« – dvs. ekstra-gudstjenester, som ofte adskiller sig fra de normale gudstjenester i form og musikstil. En del af disse gudstjenester arrangeres og planlægges meget selvstændigt af en gruppe unge frivillige med assistance og supervision fra os præster på skift. Vi har fra dette efterår valgt at placere de fleste af disse Plusgudstjenester på søndag formiddage kl. 11 med en forudgående mere traditionel fromesse kl. 9. Det er tydeligt, at de unge arrangører sætter stor pris på at være med til selv at tilrettelægge gudstjenester. Fremmødet til disse gudstjenester har dog ikke været overvældende indtil nu. Men vi forventer større fremmøde med den nye placering af gudstjenesterne på søndag formiddage og med børnekirke som tilbud også ved disse Plus-gudstjenester.

Hvordan komme i gang ?

Mange steder rundt i landet længes man efter flere frivillige. Og man kan spørge:

Har vi overhovedet frivillige nok i Folkekirken? Og tør frivillige overhovedet lade sig involvere i gudstjenesten, hvis der ikke på forhånd er tradition for det i sognet?

Hvad angår udbuddet af frivillige, så har vi indtil videre medlemmer nok. Og medlemmer aktiveres ved, at de spørges om en frivillig indsats. Måske skal vi begynde at øve os i at spørge og bede om hjælp? Medejerskab af kirke og gudstjeneste opstår måske ligefrem i særlig grad ved, at nye og gamle bliver bedt om at hjælpe til!!

For at frivillige kan motiveres til at gå ind i kirkeligt arbejde og i særdeleshed omkring gudstjenesten, så er et par forhold imidlertid vigtige:

1. Der må i sogn og menighed skabes en øget forståelse for, at hvis kirke og gudstjeneste skal være til liv og inspiration og fællesskab i fremtiden, så må kirke og gudstjeneste være en fælles sag. Her har vi som både præster og menighedsråd et særligt ansvar for at få dette budskab ud. Og vi er nok nødt til at være enige om det.

2. Fælles forståelse for behovet for frivilliges inddragelse i og omkring gudstjenesten er også nødvendig blandt kirkens ansatte. Det kan være en stor, men også en meget vigtig udfordring for ansatte ved kirken at lade frivillige komme til.

3. De frivillige skal ikke opleve det som en katastrofe, hvis de kommer til at lave en fejl. Der skal være plads til at fejle lidt, også under afvikling af en gudstjeneste. Vi skal ikke sløse! For både frivillige og ansatte gælder det, at vi altid skal forberede os og yde vort allerbedste. Men måske har vi i forbindelse med folkekirkens gudstjeneste alligevel brug for at gøre op med perfektionismen som ideal. Steril perfektionisme er ikke godt for en kirke. Vort menneskeliv er ikke perfekt. Og det behøver gudstjenesterne altså heller ikke at være. Højtid kan fint forenes med nærvær, værdig afslappethed og plads til småfejl. Sterilitet og forventninger om det perfekte må

opgives, hvis frivillige skal kunne gå ind i selv en mindre opgave ved gudstjenesten.

Den norske kirke

Kirkemødet i den norske kirke vedtog d. 9. april i år en omfattende reform af gudstjenesten. I en pressemeddelelse hedder det, at gudstjenesten ikke mere er præstens og de kirkelige ansattes ansvar alene. Menighedsråd og almindelige kirkegængere skal være med til at planlægge og gennemføre gudstjenesten. Jeg tror, dette er vejen frem også i vores egen folkekirke, hvis gudstjenesten skal være til liv, tro, håb, tjeneste og fællesskab fremover. Og vi behøver jo ikke en reform for at gå i gang. At gå i gang lokalt kan til gengæld vise sig at være en inspirerende og igangsættende reform i sig selv.

KIRKEN UNDERVISER

Undervisningsmodeller | Praktisk pædagogisk arbejde | Kirkeligt barne- og ungdomsarbejde | Andagter og gudstjenester | Anmeldelser og litteratur

Boggave til dig!

Kan du skaffe en eller flere bladabonnenter ?

Så tilbyder Kirken Underviser en boggave til dig.

Du melder den nye bladabonnent ind på www.kirken-underviser.dk og efterfølgende sender du en email til atl@kirken-underviser.dk, med dit navn og adresse og bogønske, og hvem du har indmeldt. Når abonnementet er betalt, sender vi boggaven. Du kan vælge imellem:

Børns bibelhistorie, Herre hør vor bøn, Kirke til tiden, Præsten og Kogejomfruen og Søndag morgen

Abonnement: 235,- kr. pr. år. Løssalg: 75,- kr. pr. blad.

Kirken Underviser · Ekspedition 36 16 64 81
www.kirken-underviser.dk

AT BLIVE KIRKE

- nogle tanker om menighedsopbygning

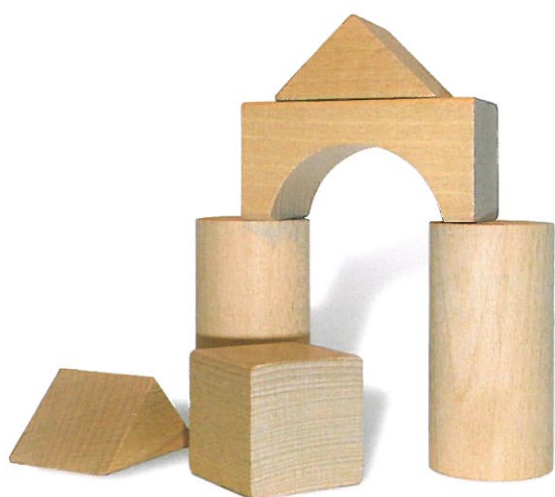

Fredrik Modéus, præst ved Helgeand i Lund, forelæser og forfatter til bl.a. »Mod til at være kirke« 2005 og »Konturer af en tro« 2011, er i øjeblikket på orlov for at skrive en doktorafhandling i systematisk teologi ved Lunds Universitet. e-mail: fredrik.modeus@svenskakyrkan.se

I Helgeand i Lund har man i en årrække arbejdet struktureret med at opbygge en menighed, hvor nøgleordene er genkendelsens glæde og delagtighed. Hjertet er gudstjenesten, som er alles ansvar. Frivillige og ansatte bygger sammen kirke og fokuserer på relationer og omsorg.

Hvad er en menighed?

For mig er dette grundspørgsmålet. I Helgeand er vi mange, der svarer således: En menighed er først og fremmest mennesker, som fejrer gudstjeneste sammen. Når jeg forelæser om menighedsudvikling i folkekirken, mødes jeg undertiden af det synspunkt, at det er et ekskluderende menighedssyn.

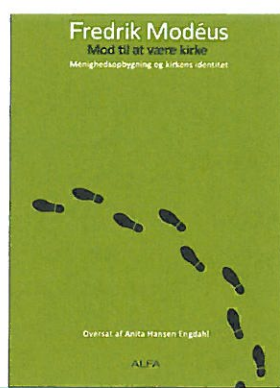
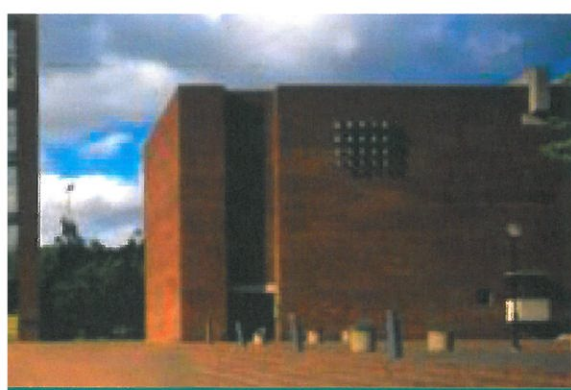
Men jeg holder fast i min beskrivelse trods denne indvending. Anledningen til, at jeg taler om menigheden som et gudstjenestefejrende fællesskab, er, at den opfattelse er gledet i baggrunden i den folkekirkelige tradition. Og jeg tror, at vi skal løfte det frem i forgrunden igen.

I den svenske kirke anvendes ofte fire verber: at lede (præstens opgave), at styre (menighedsrådets opgave), at samarbejde (de kirkeansattes opgave) og at lytte (menighedens opgave.) Jeg længes efter det femte verbum; nemlig at fejre. Den gudstjenestefejrende menighed (forsamling) skal atter være i centrum for at folkekirken skal leve.

Føddernes bekendelse

Hvis en menighed skal kunne leve, tror jeg, at ansatte og menighedsråd skal se det som deres vigtigste opgave at fejre gudstjeneste. I den svenske kirke er dette langt fra en selvfølge. Det er ofte et meget følelsesladet spørgsmål at diskutere, og mange bliver ligefrem irriterede på mig, når jeg siger, at gudstjenestefejringen er umistelig.

Jeg tror ikke på, at vi kan udvikle gudstjenesten på afstand. Det er ikke nok at tale om den til menighedsrådsmøderne og til medarbejdermøderne. Man må møde op! Gudstjenesten fornyes ved, at vi fejrer den sammen. Menighedsudvikling er gudstjenesteudvikling. Hvis vi ikke som ansatte og folkevalgte kommer, så kan vi heller ikke forvente, at alle de andre kommer. Tro er for mig derfor ikke bare et anliggende for den tænkede hjerne eller for følelserne i hjertet, men så sandelig også for mine fødder, der bærer mig hen til kirken, når det er tid til gudstjeneste. Jeg går derhen, fordi jeg ønsker, at menigheden skal leve. Jeg er der for at kirken stadig skal være her.

» Tro er for mig derfor ikke bare et anliggende for den tænke hjerne eller for følelserne i hjertet, men så sandelig også for mine fødder, der bærer mig hen til kirken, når det er tid til gudstjeneste. Jeg går derhen, fordi jeg ønsker, at menigheden skal leve. Jeg er der for at kirken stadig skal være her.

At få plads og føle sig hjemme

Det lader sig fint gøre at udvikle flere typer af gudstjenester. I den svenske kirke findes der i dag to hovedspor, når det gælder gudstjenesteudvikling. Enten satser man mest på at udvikle gudstjenestens form, eller også satser man mest på delagtighed. Det første handler fx om at forny gudstjenestens sprog og finde på nye udtryksmåder eller udbyde flere forskellige slags gudstjenestetyper. Sidstnævnte handler om at søge delagtighed uden nødvendigvis at ændre på formen. Jeg tror ikke, at man er nødt til at vælge mellem form og delagtighed, men jeg tror, at arbejdet med delagtighed skal komme før arbejdet med formen.

» Det betyder, at menigheden lever, når relationerne lever.

Definitionen for delagtighed er for mig, at den enkelte får plads og føler sig hjemme. Delagtighed handler ikke primært om at gøre, men om at opleve. Jeg tror dog, at vejen til en oplevelse af at være delagtig går gennem at få en opgave at udføre. Man kan sammenfatte dette med udtrykket: »Det man hører, glemmer man; det man ser, husker man; men det man gør, forstår man«. Jeg tror, at de ord fanger noget vigtigt. Praktisk delagtighed er kongevejen til en dybere oplevelse af delagtighed.

I Helgeand har vi arbejdet med at skabe strukturer for manges delagtighed i gudstjenesten. Somme tider beskrives delagtighed med ordene »få gør alt«. Det er delagtighed i nedadgående spiral. Men i vores kirke har vi i stedet vendt perspektivet til »mange gør noget«

Strukturerne for delagtighed skal være tydelige, så mange kan være med. Jo tydeligere man organiserer, desto flere mennesker kan deltage. Basen i den konkrete delagtighed er vore gudstjenestegrupper. Hver gudstjeneste forberedes af en gruppe gudstjenestefejrende som fordeler de praktiske opgaver, taler om hvilke bønner, der skal bedes og giver input til prædikanten. Ved siden af gudstjenestegrupperne findes en lang række andre delagtighedsgrupper. For hvert enkelt menneske skal delagtighedsopgaven være lille, tydelig og vigtig. Man skal kunne bidrage med sine egne forudsætninger, og det skal være i orden at være med både længe og i kortere tid. Det skal være lige så let at gå ud af gruppen som at komme ind.

Hver termin afholdes et stormøde. Dette er menighedens vigtigste forum for forandring, både omkring delagtighed i gudstjenesten og om gudstjenestens form. Der kan den enkelte blive set og hørt. Alle er velkomne til at bidrage, og alle er lige vigtige.

Vi stiller to spørgsmål: Hvad er godt? Hvad kan blive bedre? Gudstjenestefejrende kan her synes noget og påvirke. Det, som vi ikke når til enighed om, tager vi op til næste stormøde.

Genkendelsens glæde

Gudstjenesten i vores kirke er i sin form genkendelig fra søndag til søndag. Jeg tror, at det er vigtigt, at den, der fejrer gudstjeneste, kan genkende, hvad der sker fra gang til gang. Vi har opdaget, at den faste liturgiske ramme hjælper mennesker til delagtighed, ikke mindst de, som er nye. Genkendelse skaber tryghed, og tryghed føder frihed. Jo mere stabil gudstjenesten er, jo flere mennesker kan blive delagtige i den. I en menighed, hvor man arbejder modsat og lader variationen være det vigtigste, får man det paradoksalt nok ofte sværere med at delagtiggøre folk. I et miljø, der hele tiden ændrer sig, er det kun de mest indviede, som ved, hvad de skal gøre.

I Helgeand forandrer vi gudstjenesten sammen. Det gøres ved det ovennævnte stormøde. Hverken præst, organist eller gudstjenestegrupper kan forandre måden at fejre gudstjeneste fra en søndag til en anden. Grunden til dette er, at vi betragter gudstjenesten som den gudstjenestefejrende forsamlings ejendom. Det er de mennesker, som fejrer gudstjeneste, der må have magt over gudstjenestens udtryksform. Når mange mennesker er med til at påvirke måden at fejre gudstjeneste, går forandringerne nødvendigvis meget langsomt. Vi må lytte til hinanden og forandre gudstjenesten på en måde så alle, som fejrer gudstjeneste, føler sig godt tilpas. På den måde er gudstjenesten i Helgeand blevet meningsfuld for mange flere mennesker. Når vi fejrer gudstjeneste på en måde som er vigtig for os selv, har gudstjenesten potentiale til også at blive meningsfuld for andre.

Bygge relationer

I Helgeand mener vi, at meningshedsopbygning egentlig handler om at bygge relationer. Vi har valgt at opfatte kirken som en organisme, der består af mennesker i et fælleskab, og ikke som en organisation med ansatte, der producerer noget som andre konsumerer. Det betyder, at menigheden lever, når relationerne lever. Denne måde at tænke på har fået mange praktiske konsekvenser. Tre af disse vil jeg kort nævne.

For det første betragter vi den lille gruppe som en umistelig del af vores menighed. Alle som vil skal have mulighed for at tilhøre en lille gruppe, for i en mindre sammenhæng kan vi lære andre mennesker at kende og være vigtige og sårbare for hinanden. Den lille gruppe modvirker anonymiteten, som let breder sig i en folkekirke.

For det andet er kirkekaffen vigtig. En gudstjenestefejrende menighed skal have lov til at mødes i sammenhæng med gudstjenesten. Mange i vores kirke opfatter kirkekaffen som verdens vigtigste mødested. Ind i mellem kommer folk kun til kirkekaffen, ikke fordi gudstjenesten ikke er vigtig, men fordi kirkekaffen er umistelig!

For det tredje søger vi efter anledninger til at holde en fest. Ved en fest har man det hyggeligt sammen, og der er god tid til at lære andre at kende og knytte relationsbånd. Festen er vigtig i en sammenhæng, hvor mængdesopbygning betragtes som relationsopbygning.

For verdens skyld

Hver menighedsstrategi har sine svagheder. Hver måde, hvorpå man fungerer som kirke, har sine bag sider. For mig er dette et vigtigt perspektiv. Det betyder, at jeg altid må forsøge at identificere den valgte strategis brister og arbejde på at modvirke dem på en så konkret måde som muligt.

Risikoen ved at lade den gudstjenestefejrende forsamling stå i centrum er, at den kan blive en klub for indbyrdes beundrere. Hvordan kan vi modvirke dette? Man kan stille sig nogle enkle spørgsmål? Hvordan er det, for den som er ny, at komme her? Hvem er ikke her så ofte som tidligere? Hvad gør vi for, at alle skal føle sig set og blive talt til? Risikoen ved vores grupper kan også være, at man skaber en elitekristen gruppe, som tror at deres vigtigste opgave er at omvende andre. I Helgeand har vi forsøgt at modvirke en sådan holdning ved at tale om kirkens rolle og opgave. Vi findes for verdens og hverdagens skyld. Formålet med det hele er ikke, at verden skal blive mere kirkelig, men mere menneskelig.

Gennem årene har mange mennesker sagt om Helgeand, at menigheden virker folkelig og levende. Jeg tror, at dette hænger sammen med vores bevidste stræben efter at tale om menigheden som et inkluderende fællesskab af mennesker, som fejrer gudstjeneste sammen. Jo mere en kirke holder fast på centrum, desto mindre vigtige bliver grænserne.

Højmessen er en stor udfordring

Karen Neergaard Stubkjær, sognepræst ved Haslev kirke, e-mail: kjns@km.dk

Karen Neergaard Stubkjær havde i 2008 tre måneders orlov, hvor hun med inspiration fra både Norge og Sverige gik på jagt efter den gode højmesse. Hvordan kan der bygges bro, så flere kan finde sig hjemme i højmessen? Og hvordan kan menigheden inddrages, så højmessen bliver et fælles anliggende og ikke bare noget, præsten kører og har ansvar for alene.

Min vision

Højmessen har det ikke godt. Hvor er familierne, de unge og de voksne midt i livet? Og hvordan er gudstjenesteoplevelsen for dem, der kommer? For nogen er den god. Men der kan også være faste kirkegængere, som godt kan forstå, at så mange bliver væk. F.eks. præster, der går i kirke hos andre på ferie- og fridage! For så kan vi pludselig se det, som mange andre ser. En sådan kollega sagde for nylig: Det driver med kulde ned af væggene i den danske højmesse. Det er jo rigtigt skidt.

Så kan man jo glæde sig over, at der holdes mange andre slags gudstjenester, som er helt anderledes varme og nærværende, og hvor der kommer mange. Men har vi opgivet højmessen? Det håber jeg ikke. For mig at se er højmessen kirkens hovedgudstjeneste. Fordi det er her, vi gennemlever hele kirkeåret. Fordi det er her, vi har dåb og nadver. Fordi det er her, vi mødes på tværs af grupperinger og aldre. Sådan burde det i hvert fald være. Det er min vision.

Hvad skal der til?

Jeg spurgte for nyligt min datter på 21 år, hvornår det for hende har

været en god oplevelse at være med til en højmesse. Hvad gjorde forskellen? Hun nævnte tre ting:

1. Der blev sagt noget til mig.
2. Anna (min veninde) var i kirke.
3. Jeg havde en opgave.

Min datter rammer plet. Skal højmessen være god, skal der være henvendelse/forkyndelse i den – til mig. Fællesskabet er vigtigt. Og endelig er det vigtigt, at nogen kan bruge mig. Alle kan ikke være på. Men er en anden ung på, så kan der være noget at genkende sig selv i.

En kirkevision der favner hele ugen

Menighedsråd og ansatte i Haslev havde i 2006 en temadag, hvor alt blev vendt, og en vision sat på papir. Vi ønsker at være en kirke, »der giver livsmod, er inkluderende, engagerende og åben for medværtskab«. Ved temadagen i 2010 talte vi mere specifikt om højmessen. Med de samme visioner i tankerne – skulle det hurtigt vise sig. Vores arbejde kom til at samle sig om to punkter:

1. Hvordan bygge bro til mennesker, der ikke er så vant til at komme?
2. Hvordan inddrages flere aktivt i højmessen?

Det vil sige, at vores vision har med hele vores kirkeliv at gøre. Det, vi gerne vil som kirke ugen igennem, det vil vi også søndag formiddag. Det skulle nemlig være sådan, at kirken ugen igennem byder på en række gode og engagerende oplevelser – mens søndag formiddag er en ganske anderledes kold og uengagerende oplevelse.

Af samme grund skal gode gudstjenester med børn og unge ikke altid henvises til en hverdag eller søndag kl. 14. Det årlige dåbs-træf ligger hos os søndag kl. 10.30. En børnegudstjeneste, som har sin egen målgruppe, men som samtidig er hele menighedens gudstjeneste for og med disse børn. På samme måde byder vi konfirmander velkommen lige midt i højmessen. Fordi disse unge og deres voksne her favnes af en storsyngende menighed (ja, vi er heldige!), ligesom den trofaste menighed vil komme i nærkontakt med den knapt så trofaste. Sådan så vi får det »bredt ud« – det med at være højmessemenighed.

Velkommen!

Det er af stor betydning, at vi får højmessen godt begyndt. Vi kommer fra hvert vores hjørne af tilværelsen og skal nu blive et gudstjenestens »vi«. Derfor er det en vigtig opgave for både ansatte og frivillige at tage godt imod – både det menneske, der gerne vil hilse hjerteligt på, og det menneske, der ønsker en mere stille modtagelse. Men kan vi byde velkommen? Det er jo Guds hus! Javel. Men han har ikke andre smil og håndtryk end dine og mine. Den gode gudstjenesteoplevelse kan også hjælpes på vej, hvis præsten siger nogle få ord om dagens tema, ligesom der undervejs i gudstjenesten kan anbringes nogle velvalgte regibemærkninger. Alt skal ikke tales ned. Men det kan være en stor hjælp, hvis man f.eks. ved lidt om, hvilken sammenhæng GT-

læsningen er taget fra. Og hvorfor skal dåbsfamilien, der sidder øverst, føle sig på glatis? Byd velkommen, smil og sig nogle almindelige menneskeord (præst!), så de føler sig set og mødt.

Om at inddrage – også børn!

Vi ønsker at inddrage i Haslev. At der er mange røster og hænder omkring en gudstjeneste.

Vi har 5 gudstjenestegrupper med hver deres tovholder fra menighedsrådet. Vi mødes i ugens løb, læser teksten og fordeler opgaver. Også børn kan inddrages. For deres skyld. Men for alle andres skyld også. Det tænder i den grad glæde i alles hjerter, når børn går forrest ind i kirken med lys i hænderne, når vi fejrer dåb. Så er den spredte forsamling blevet til et »vi« – godt på vej ind til en varm og nærværende gudstjeneste. Og samtidig tager vi alvorligt, at vi gerne vil oplære vores børn i den kristne tro. Derfor hører de netop med ved kirkens hovedgudstjeneste.

Det gælder om at finde dåseåbneren

Sådan sagde svenske Martin Modéus på et norsk gudstjenesteseминаr, jeg deltog i for et par år siden. Der skal ikke nødvendigvis laves om på tingene. Små justeringer skal måske til. Men mest af alt handler det om at finde de gode indgange til, hvordan vi i langt højere grad ser hinanden og får givet nye kirkegængere en chance for at forstå, hvad der foregår.

»Rejseholdet«

Keld B. Hansen, sognepræst ved Østrup, Skeby og Gerskov kirker, email: kha@km.dk

Rejseholdet er en betegnelse for seks nordfynske gudstjenestegrupper, der på skift hjælper til ved søndagsgudstjenesterne. Artiklen fortæller om, hvordan disse gudstjenestegrupper arbejder

Det er ikke Rigspolitiets rejsehold, der her er tale om, men om en gudstjenestegruppe på atten personer, der er tilknyttet tre nordfynske kirker.

Kirkerne hedder Østrup, Skeby og Gerskov kirker, og indtil for et par år siden blev der afholdt gudstjeneste i to af de tre kirker hver søndag. Da den gennemsnitlige gudstjenestedeltagelse på en helt almindelig søndag blev udregnet til at være hhv. 5, 2 og 8, besluttede kirkernes to menighedsråd at reducere i gudstjenesteaantallet til en hver søndag. Kort efter blev rejseholdet grundlagt, og rejseholdet har i de to år, det har eksisteret, deltaget i næsten alle gudstjenester.

Rejseholdet blev dannet med inspiration fra Martin Modeus' bog, »Menneskelig gudstjeneste«. I bogen er det en væsentlig pointe, at gudstjenesten bliver mere levende, vedkommende og »menneskelig«, når medlemmer af menigheden

under gudstjenesten får lov at spille en aktiv rolle. »Rejseholdet« består først og fremmest af personer, der i forvejen har kendt til at gå i kirke om søndagen, og dets atten personer er fordelt på seks grupper á tre personer, der skiftevis »optræder« i Østrup, Skeby og Gerskov kirker.

Hver eneste uge mødes jeg som præst med den af grupperne, der skal deltage i den følgende søndags gudstjeneste. Under mødet, der varer cirka tre kvarter, forbereder vi gudstjenesten sammen, sådan at vi læser søndagens tekster, taler om prædiketeksten, vælger salmer og fordeler opgaver mellem gruppens deltagere. Ingen skal presses til at påtage sig opgaver, man ikke mener, man kan klare, eller som man ikke bryder sig om.

En af rejseholdets opgaver er at uddele salmebøger til dem, der kommer i kirke – det er vigtigt, at kirkegængerne bliver set, og at det markeres, at det betyder noget, at du er her. Som regel er der også nogen, der læser teksten fra Det gamle Testamente og epistelteksten, og medlemmer af Rejseholdet stiller kaffe frem i våbenhuset efter gudstjenesten. Sommetider hjælper man med at hænge salmenumre op, og sommetider ber man med på kirkebønnen.

Mindre ændringer i gudstjenesten

I Rejseholdet har vi tre årlige møder, hvor vi samles og fordeler de kommende fire måneders gudstjenester

imellem os. På disse møder taler vi også om, hvordan vi holder gudstjeneste, og der bliver lejlighed til at drøfte mindre ændringer i gudstjenesten. Ved fællesmøderne plejer jeg at opfordre til, at man i gudstjenesten ber fadervor i kor og siger med på trosbekendelsen. Begge dele er blevet styrket, så det kan mærkes, at vi er fælles om bønner og bekendelsen.

I forbindelse med læsningerne i gudstjenesten har vi indført, at jeg stiller mig hen ved siden af læseren for inden læsningen kort at fortælle om tekstens indhold. Og ved dåb har vi indført den praksis, at vi går ind i kirken i procession: Forrest går to, der bærer alterlysene. Det kan være faddere, der bærer lys frem til korbuen, hvor medlemmer af rejseholdet modtager lysene og sætter dem op i stagerne på alteret. Efter lysbærerne kommer forældrene med barnet, og jeg kommer til sidst. Under salmen før dåben har vi nu

indført, at et medlem af rejseholdet hælder vand op i dåbsfadet.

Det synes man i gudstjenestegruppen

Medlemmerne af rejseholdet synes generelt, at deres aktive medvirken i gudstjenesten er både spændende og meget lærerig. På mødet forud for søndagens gudstjeneste bliver der stillet spørgsmål både til teksterne og sommetider også til salmerne: uklarheder bliver forklaret og prædikenteksten bliver debatteret. Mødet med Rejseholdet er ofte til stor hjælp for mig, når jeg skal forberede min prædiken. Sommetider bliver rejseholdsdeltagerne så optaget af prædiketeksten at de før søndagen diskuterer den med familien, og når de går i kirke, har de en spændt forventning til prædiken. Vores erfaring viser, at Rejseholdets medlemmer bliver mere interesserede i gudstjenesten, og de bliver mere indlevet i den. Mange af Rejseholdets medlemmer siger, at »Gudstjenesten siger os meget mere nu«. Det fortæller mig noget om, at man lærer meget, når man kommer til at spille en aktiv rolle i gudstjenesten.

Menigheden

Menigheden har taget godt imod Rejseholdet. Det føles dejligt at blive hilst på, når man kommer i kirken, uden at blive omklamret. Det er også rart på forhånd at være sikker på, at der er andre end en selv, der

kommer i kirke den søndag. Man kan mærke den ekstra dynamik, som gudstjenestegruppens deltagelse giver. Og flere er begyndt at gå i kirke. Hvor der førhen kunne sidde to personer til en almindelig gudstjeneste i Skeby kirke, er det ikke længere usædvanligt, at der sidder 15.

Konfirmanders aktive deltagelse i gudstjenesten

Som så mange andre af mine præstekolleger har jeg en forventning om, at konfirmanderne i løbet af et undervisningsår går mindst ti gange i kirke. Resultatet er desværre, at konfirmanderne kommer til at sidde forholdsvis passivt på kirkebænken. Men efter opstarten af det voksne rejsehold opstod ønsket om, at konfirmandene af og til kom til at spille en mere aktiv rolle i gudstjenesten. Sidste år begyndte jeg derfor at inddrage konfirmanderne, så de ved flere gudstjenester kom til at indgå i et samarbejde med Rejseholdet. I det arbejde har norske Sindre Eides bog, »Duften af nardus«, været til stor inspiration. Bogen beskriver og evaluerer fire vidt forskellige sogne i Norge, der inddrager konfirmanderne aktivt i gudstjenesten.

En af de første gange i undervisningsforløbet, tog jeg konfirmanderne med over i kirken, og der indøvede vi de forskellige jobs, man kan komme ud for, når man som konfirmand hjælper til ved

en gudstjeneste. Vores graver var til stede. Han lærte konfirmanderne at ringe med kirkeklokken. De prøvede for eksempel også at hænge salmenumre op, læse en bøn og hælde dåbsvand op. Et vigtigt papir hos os er gudstjenestens liturgi forsynet med en lille stjerne ud for de opgaver, konfirmanderne kan løse ved en gudstjeneste. Når konfirmanderne får tildelt arbejdsopgaver, sætter de kryds ud for opgaverne på skemaet, og så ved de præcis, hvornår de skal løse opgaven. Normalt medvirker fire konfirmander ved en gudstjeneste, og det er vigtigt, at hver konfirmand har flere opgaver i løbet af gudstjenesten, så man ikke bare sætter sig til at slappe af efter at man f.eks. har ringet med kirkeklokken.

Højdepunktet sidste år var den søndag, da Anna, som var en af konfirmanderne, skulle døbes. Halvdelen af de 16 konfirmander meldte sig som hjælpere, og derfor havde Anna sine venner omkring sig, da hun blev døbt: Et par af konfirmanderne hængte salmenumre op, og andre ringede med klokken. To af konfirmanderne bar kirkelys og gik foran i processionen, da Anna og hendes forældre gik ind i kirken. En konfirmand bad indgangsbeden. En hældte vand op i dåbsfadet. Flere ryddede op i kirken efter gudstjenesten og satte salmebøger på plads. Og et par stykker serverede efter gudstjenesten kaffe, sodavand og hjemmebagt kage.

Er du på jagt efter gode
møder med Gud,
dig selv
og andre
mennesker?

Så kom til gudstjeneste!

I Gellerup kirke ved Århus ønsker man et levende gudstjenesteliv, hvor mennesker får hjælp til at møde sig selv, deres medmennesker og Gud. Dette har medført en helt anderledes indretning af kirkerummet og nedsættelse af 6 gudstjenestegrupper, der på skift forbereder en gudstjeneste.

Annette Brounbjerg Bennedsgaard,
sognepræst i Gellerup Kirke

get nyt, men at man finder det, som er centralt ... som et organiserende princip fremhæver jeg det dobbelte kærlighedsbud, hvilket fører til at betragte gudstjenesten som et relationsudtryk i flere dimensioner ... fungerende relationer er så centrale i menneskers liv, at jeg vil påstå, at det netop er dette, som adskiller et godt gudstjenesteliv fra et dårligt, eller et levende gudstjenesteliv fra et dødt. »

Gudstjenestens hvem hvad hvor???

Hvordan skal en gudstjeneste være? Hvilke parametre skal man vurdere den ud fra?

Skal den være sjov, dyb, anderledes, vedkommende eller højtidelig?

Og de aktive lægfolk; hvorfor er det nu lige de skal være så aktive? Er det for at lokke dem til at komme, fordi det virker hierarkisk og gammeldags at det kun er præsten der er på, eller hvad er begrundelsen?

Relationer i spil

I Gellerup har vi ladet os inspirere af teologen Martin Modeus, der siger: »Ritualet er Guds gave til at hjælpe mennesker til at møde sig selv, deres medmennesker og Gud ... fornyelse indebærer ikke, at man finder no-

Ud med prædikeekspert (og prædikestol) og ind med en menighed

Ud fra Modeus' tænkning konkluderede vi i Gellerup Kirke, at vores kirkeindretning var kontraproduktiv.

I vores vision hedder det: »Gellerup kirke er en kirke, der er båret af fællesskab«. Ud fra den tænkning kan en gudstjeneste være uendelig spændende, prædikenen medrivende og koret synge sublimt, men ikke desto mindre er gudstjenesten en fiasko, hvis den er blevet professionaliseret og derfor ikke er båret af fællesskab. Det aktive lægfolk er derfor ikke frivillige, der kan gå de ansatte lidt til hånde, men menighedens fællesskab er det grundlæggende subjekt for gudstjenesten. Menighedens medvirken i gudstjenesten rækker derfor langt videre, end til at læse ind- og udgangsbøn. Hør engang hvad Modeus f.eks. siger om hvad en prædiken er: »I stedet for at være præstens tekstudlægning for

menigheden, bliver prædiken en del af en løbende refleksion over universelle tekster om, hvad det indebærer at være bedende og søgende og Jesu venner på netop det sted, hvor menigheden befinder sig.»

Stole, prædikestole og Gud

Da menighedsrådet analyserede den fungerende gudstjeneste i Gellerup ud fra Modeus' tre dimensioner, viste det sig at »næsten/de andre« var stort set fraværende i vores gudstjenesteliv. Vi opdagede hvordan hele kirkerumsindretningen udsagde »de andre må ikke forstyrres«, og den artige kirkegænger bør hele tiden se op på »scenen«, altså der hvor præsten huserer.

Det har overrasket selv initiativtagerne hvad ændringerne i kirkerummet betyder for gudstjenestefejring.

Det har givet mange spændende snakke, om hvad gudstjeneste er for noget.

Hvad er en gudstjeneste for noget?

Som regel tager vi for givet, at der er konsensus om hvad en gudstjeneste grundlæggende er. Men graver vi et spadestik dybere, bliver det tydeligt at der er radikalt forskellige måder at tænke menighed, og dermed gudstjeneste på. Teologen Frederik Modeus peger som eksempel på forskellige forståelser på:

- folkekirketanken, kirke der rummer folket (i polemik mod frikirketanken/ eller polemisk imod en elitær forståelse af kirken som den gudstjenestefejrende menighed)

- Luther taler om kirken som Creature Verbi, altså Guds ord som det grundlæggende for kirken, stedet med »den tilbudte nåde«

- kirken som Kristi Krop, koinonia

» Det har overrasket selv initiativtagerne hvad ændringerne i kirkerummet betyder for gudstjenestefejring.

- fællesskabet af disciple

- kontrastfællesskab/communitotanken

- en pietistisk forståelse ser kirken som samlingen af dem, der har modtaget nåden og derfor er dem, der kan være med til at pege på nåden for de andre

- kirken som mysterium

Enhver forståelse indebærer sin egen tænkning om hvad der er kirkens og dermed gudstjenestens formål og gode metodik.

Indretningen i Gellerup Kirke har gjort det tydeligt for os, at det at abonnere på en teologi der ser relationsfor dybelse horisontalt og vertikalt som det grundlæggende, udelukker ønsker om anonymitet og gudstjenesten som »enrum for mig og Gud«. Så snart man træder ind i Gellerup Kirke bliver kroppen klar over, at her er det at gå i kirke ikke udelukkende et individualitetsanliggende.

En menighedsbåret gudstjeneste

Med Modeus har synsvinkel på gudstjenesten således ændret sig. Formålet er nu at sikre gode rammer for relationer i de tre dimensioner. Derfor er det vedvarende vigtigt at invitere til medejerskab af gudstjenesten og

» Det er vedvarende vigtigt at
invitere til medejerskab
af gudstjenesten.

i det hele taget af menighedslivet. Det primære fokus flyttes derfra fra »det der foregår« til »at det foregår relationsbaseret«. Formålet er derfor på ingen måde at nå frem til »den rigtige form« eller at »skabe så meget fornyelse som muligt«, men at gudstjenestens puls bliver menighedens liv. Derfor er udgangspunktet at skabe delagtighed på alverdens niveauer. Forskellen fra vores tidligere struktur beskriver Modeus sådan her: »... et gudstjenesteliv, der bygger på, at de ansatte producerer gudstjenesten, har to poler, nemlig enkelte ansatte og den enkelte kirkegænger Hvis relationerne på niveauet menighed skal opbygges stærkt, så må de bygges mellem de mennesker, som på langt sigt fejrer gudstjeneste i netop denne kirke. På den måde bliver fællesskabet »mange-polet« ... Gudstjenestefejringens form bliver desuden forankret i bredden og er ikke afhængig af, hvilken præst der tilfældigvis forestår gudstjenesten ... Hvis magten over gudstjenesten skal forskydes til kirkegængernes fællesskab, så er der nogle andre, som må lægge magten fra sig. Magtrelationerne udfordres derfor, når en menighed arbejder på relationsplanet i gudstjenester. ... Pointen med den relationsrige gudstjeneste er ikke, at dette er stedet, hvor alle relationer bliver gode, men at også gudstjenesten er en plads, hvor vi kan være mennesker i fuld kompleksitet.«

Modeus taler meget om magt. Det er temmelig spændende i en kirkesammenhæng, hvor vi ofte bilder os ind, at når bare vi ikke taler om magt, så er vi alle lige. Bevidst at arbejde med magtfordeling, er således en del af det ville en menighedsbaseret kirke.

Kan menigheden lide det?

I Gellerup menighed er der mennesker der hellere så vores tidligere kirkeindretning tilbage. Men langt de fleste kan slet ikke forestille sig at vende tilbage til opstillingen før. Processen har gjort det tydeligt for os hvor vigtigt det er at vide, hvad vi som kirke vil med de ændringer vi sætter i søen. For naturligvis er nogle for og andre imod en sådan forandring, som vi har foretaget. For os har det været væsentligt at indse at vi aldrig kan gøre noget, som alle synes om. Og samtidig opdage, at det gør vi så heller ikke ved at lade være med at gøre noget. For da trodser vi jo faktisk alle dem, der gerne så en forandring. I processen har det været væsentligt for os, at al kritik har været ønskværdig og har bidraget til at forme processen, så vi er endt hvor vi er i

» Vi har nedsat 6
gudstjenestegrupper, der på
skift forbereder en gudstjeneste.

dag. Vi har været overrasket over, at de, der synes om eller har været imod opstillingen, ikke har fulgt særlige alderskriterier. Fra prøveperiodens begyndelse har det været afgørende at have en grundig orientering om tanker og målsætninger med nyopstillingen og at have en tydelig procesbeskrivelse. Dette har vist os alle, hvor og hvordan man som menighed har kunnet spille med i processen. Vi havde frygtet at en så drastisk ændring kunne splitte menigheden. I stedet har vi oplevet, at det har fået menigheden til at »invitere gæster« med i kirke og fået folk til komme forbi, fordi de havde hørt om indretningen.

Sådan gør vi i praksis

På forhånd havde vi en udbredt kultur med inddragelse af mange i gudstjenesten. Det nye har bestået af en anderledes tænkning og en deraf følgende anderledes strukturering af menighedens medvirken ved gudstjenesten. De ansatte er nu menighedens facilitatorer, mens menigheden ideelt set er subjekt for menigheden.

Vi har nedsat 6 gudstjenestegrupper, der på skift forbereder en gudstjeneste. Hver gruppe har en tovholder, der er ansvarlig for den enkelte gudstjeneste og er ansvarlig for relationsopbygning internt i gruppen samt for at gruppen bredt medvirker til relationsfordybelse i menigheden i øvrigt. Gudstjenestegruppen mødes fra 18.30-19.30 om tirsdagen. I dette møde deltager præst og en gruppe, der består af 4-6 mennesker, så bredt og mangfoldigt sammensat som muligt. Tovholderen leder dette møde.

Først beder man en bøn, herefter samtaler der om søndagens tekst set i relation til liv og verden, der findes forslag til salmer og til slut koordineres opgaver til om søndagen: ind og udgangsbøn, tekstlæsning, nadveruddeling, uddeling af salmebøger, ophængning af salmenumre og der udpeges en »vært«, der står klar i våbenhuset for at gøre det lettere som ny at finde ind i kirkekaffen/menigheden.

Disse gruppers aktiviteter kan ses som ubetydelige ydre praktiske foranstaltninger, men de er i høj grad med til at forstærke gruppemedlemmernes forståelse af sig selv som kirke. Den kirke, der er et levende fællesskab, som kendes på til stadighed at være grænsesprængende. En kirke, der i samme åndedrag er indadvendt i modtagelse af Guds nåde og udadvendt i optagethed af at være sendt til verden.

Konfirmationsgudstjenesten

I Sorgenfri kirke i Nord-sjælland er konfirmationen en fest, der vil ryste gæsterne ud af vante forestillinger og som inddrager konfirmanderne, så ingen af dem er i tvivl om, at de hører til i kirken.

Om undervisning

Formålet med undervisning er at give deltagerne gode oplevelser. Det får de ved at erfare sig set, betroede, bekræftede, efterspurgt og betydningsfulde.

Når mennesker oplever dette, indfinder den afgørende »her-har-jeg-også-hjemme« oplevelse sig meget let. I denne oplevelse forbin-der deltageren sig med undervisningen. Der opstår »engagement«: Undervisning bliver noget man »lever«, den kommer tæt på, fordi man bliver inddraget.

Handlingen »undervisning« er al bevidst planlagt formidling med en hensigt om at udvikle og ændre et menneskes livsrum. Dette kræver, at underviseren gør koden for formidlingen klar og gennemsigtig, så deltageren kan gennemskue den og se, at bagved befinder sig et menneske, der også er eller mener det, som han eller hun siger og gør i situationen. Undervisningen skal altså være fri for dobbeltsignaler og skjulte eller i realiteten uforståelige dagsordener.

Per Jensen, Sognemedhjælper i Sorgenfri kirke, e-mail: kirkekat@get2net.dk og Søren Hermansen, sognepræst i Sorgenfri kirke, e-mail: sher@km.dk

Konfirmationsgudstjeneste som undervisning

Gudstjenesten er et undervisende ritual, der skal give en erfaring af, hvad kristendom er. Den skal være den naturlige fest, hvor gæsterne erfarer deres eget liv fejret og bekræftet ved, at de oplever sig draget ind i og beriget i et livgivende fællesskab, der er større end noget, de selv kan skabe.

Forestil dig filmen »Festen« i en udgave, hvor hovedpersonen holdt den kontrasterende tale, der på lige så uafrystelig vis indsatte alle gæsterne i et fællesskab af kærlighed. I Sorgenfri kirke er konfirmationen en sådan fest. Vores gudstjeneste er et show-it, der vil ryste gæsterne ud af vante forestillinger og sende dem ud at feste resten af livet, fejre at intet menneske skal være uden håb, at vi alle hver især med Guds urokkelige støtte er sat til at være håb for det andet menneske !

Festens indhold og udformning

Festen begynder i august, når konfirmanderne kommer. Hver session peger frem mod gudstjenesten, som igen bygger på det, vi sammen har skabt med de unge. Festen i kirken er fyldt med genkendelige fysiske og verbale referencer til årets arbejde.

En måned inden festen indbydes forældrene til et »kursus« om konfirmationen. Vi uddyber hele ritualen,

vi deler ud af vores viden om, hvordan konfirmander og forældre tidligere har oplevet konfirmandtiden og festen i kirken og bagefter.

Og vi forbereder ritualens forældrekor: For det er afgørende, at det ved festen i kirken ikke »kun« er Gud, der bekræfter konfirmanden. De unge skal erfare, at de også bliver bekræftet i en menighedssammenhæng, at kristendom er noget, der udspiller sig håndgribeligt mellem mennesker. Dette forældrekor beder vi forældrene holde hemmeligt. Og det gør de!

Festens sprog

De unge bliver kun konfirmeret en gang, og de er hovedpersonerne! Derfor taler vi i deres sprog fra deres virkelighed og om det liv, der er deres, og de får evangeliets kerneord. At dette sker viser de mange, der bagefter fortæller, at de hørte og forstod og værdsatte, hvad der blev forkyndt i gudstjenesten.

Inden gudstjenesten går en præst i kirken og forbereder menigheden: »I kommer til at se og høre noget, der kan virke helt nyt og fremmed for jer. Men vi skal i dag tale til konfirmanderne på deres sprog. Så luk op for sanserne, vær med og lyt til, hvad der bliver sagt og ikke blot til hvordan!«

Don't say it – show it!

Gudstjenestens form er klassisk. Men der hvor man ellers anbringer tale og prædiken, bryder vi ritualen –

som undervisning

for at forstyrre automatreaktioner så vi kan inddrage menigheden.

Vi bruger en aktuel begivenhed, et populært tv-show, en musikalsk ørehænger eller lignende som ramme for forkyndelsen. Begge præster og sognemedhjælperen, nemlig alle dem der har undervist, er med på scenen.

Vi inddrager altid konfirmanderne; kalder dem på scenen for deltage, tiltaler dem med navn, kendetegn og opgaver og omtaler dem kontinuerligt på genkendelig vis. Vi lader dem aldrig i tvivl om, at det er dem festen drejer sig om, at det er dem Gud og menigheden taler til og om i dag især!

Vi slutter denne show-it-prædiken med ordene »Nu har I hørt, at Gud elsker jer uanset hvad. Men der er også andre herinde, der vil fortælle jer, at de elsker jer!«. Og så myldrer forældrekorot på scenen. Konfirmander får røde kinder og tårer i øjnene. Alt bliver meget nærværende og vedkommende.

Musikken og salmerne

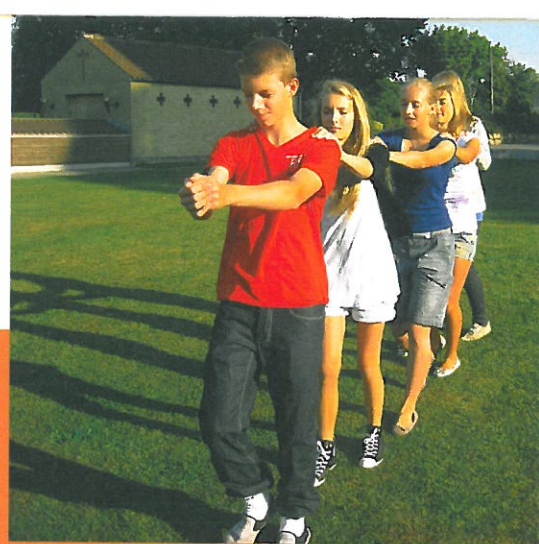
Vores salmer er som flest moderne rytmiske eller af rytmisk karakter, og de er alle indøvet, så konfirmanderne ved, hvad de handler om. Fra TEEN sangbogen bruger vi »Livstræet«, som især forældre forlanger at få lov at synge som sidste salme, og den går vi ud af kirken på – ud for at lege videre i »Livstræets krone«, som er vores »bortsendelsesord«.

Kirkens rytmiske band gennem 15 år, en tidligere Ten-sing gruppe, deltager som en væsentlig del af både form og indhold. Der er blevet forkyndt mange stærke ord i deres arrangementer af klassikere og nye værker. Tidligere har en gruppe fædre spurgt, om de ikke også måtte give de unge en musikalsk overraskelsesgave. Det blev en uforglemmelig oplevelse for alle, da de uventet trådte op på scenen og gjorde forkyndelsens indhold mere end nærværende for konfirmander og menighed.

Konfirmation hele året

I Sorgenfri er konfirmationen et samtaleemne hele året. Folk ser frem til forberedelsen og til konfirmationen, og gode rygter spredes. At dømme ud fra de mange tilbagemeldinger vi får, skyldes det kun én ting: At konfirmander og familier oplever sig tiltalt og inddraget, at det er DERES fest og et budskab til DEM om og i deres liv lige her og nu.

I konfirmationsfestens forkyndelse erfarer de sig bekræftede, betroede og betydningsfulde, fordi gudstjenesten viser dem det.

Hvis din gudstjeneste var en bil.....

Tine Illum, sognepræst ved Sønder Bjert kirke,
e-mail: ti@km.dk

Se hvordan man i Haderslev stift ved menighedsbesøg, provstidage og uddannelse af gudstjenestekonsulenter laver servicetjek på gudstjenesten

Hvis din gudstjeneste var en bil... – så ville du passe den, få den til eftersyn, du ville reagere på en mislyd. De vigtigste dele ville du være opmærksomhed på. For du holder af den.

I erkendelse af at gudstjenestelivet er grundlæggende for menighedslivet, har Haderslev Stift gjort gudstjenesten til et fokusområde i disse år.. Mange steder arbejder man alle-

rede med gudstjenesteudvikling og –værksteder. Andre steder vil man gerne i gang. Endnu flere steder er sognets gudstjenesteliv ofte til debat, men uden at man har kræfter til at arbejde hverken i dybden eller målrettet. Vi har ønsket at give menighederne al den hjælp og inspiration, de kunne ønske sig, uden at vi har villet sige: sådan skal I gøre.

Nedenfor nævnes de forskellige muligheder.

» I erkendelse af at gudstjenestelivet er grundlæggende for menighedslivet, har Haderslev Stift gjort gudstjenesten til et fokusområde

Menighed møder menighed!

»Tag hele menigheden med til gudstjeneste – et andet sted!«

Sådan lød opfordringen til 14 sogne i Haderslev Stift. Man lukkede kirken i hemsognet og tog menigheden med til gudstjeneste i et andet sogn. En anden søndag gik turen så den anden vej. Alle 14 sogne har meldt tilbage, at både det at besøge en anden gudstjeneste og få besøg har været meget givende. Projektet tilbydes derfor nu alle sogne i stiftet.

Idéen har været, at man kom til et andet sogns søndagsgudstjeneste og bagefter deltog i kirkefrokost og diskuterede, hvordan gudstjenesten fornemmedes.

»At møde det fremmede har givet os et møde med os selv« var der rammende en, der skrev i tilba-

»Den helt store gevinst ved et projekt som »menighed møder menighed« er for mig at se, at man får mulighed for, at nogen ser på ens egen gudstjeneste med »fremmede men dog kirkevante øjne«, og det kan således være en god måde at finde ud af, hvordan det vante virker på folk, der kommer til gudstjeneste i den pågældende kirke for første gang.« – var erfaringen fra Nørremarken, der både besøgte og fik besøg af Ølsted – » Samtidigt var det simpelthen spændende at møde en anden gruppe kirkegængere, der lige som én selv brænder for det at være kirke og for at gøre gudstjenesten så god og nærværende som muligt.«

gemeldingen. »Vi har fået nye øjne at se med og det har været en anledning til at sætte ord på nogle af de elementer i gudstjenesten, som vi ellers sjældent får talt om«.

At »invitere gæster« skærper blikket for egen gudstjeneste og styrker samarbejdet i sognet, har flere bemærket. Kirkerummets betydning for gudstjenestens »stil« og »stemning« har betydning, er der også flere der har lagt mærke til. Hvordan lærer I en ny salme her hos jer? Hvordan får I dåbsgæsterne til at føle sig godt tilpas? hvad med trosbekendelsen? Der har været en livlig snak om de forskellige bønner, salmer og liturgiske forskelle. Og alle har nævnt, at de nu har fået endnu mere lyst til at arbejde med gudstjenesten.

Gudstjenesteliv – liv i gudstjenesten. Provstidage om gudstjenesten.

Hvert provsti har en inspirationsdag om gudstjenesteliv. Denne dag henvender sig til menighedsråd, ansatte og særligt interesserede (f.eks. medlemmer af sognenes gudstjenesteudvalg). Hensigten med dagen er at se helt grundlæggende på gudstjenesten og på, hvad gudstjenestens kerne egentlig er. Det handler ikke primært om at lave flere gudstjenester, eller helt anderledes gudstjenester. Det handler om at blive opmærksom på, hvordan gudstjenesten fornemmes og »virker«. Hvilken stemning er der? Hvad betyder musikken? Kirkerummet? Hvem gør hvad ved gudstjenesten? Hvad med børnene? Hvordan lærer vi en ny salme? Hvordan planlægger vi? Hvordan gør vi det let for dem, der kommer første gang, at være med til gudstjenesten? Er der noget i vores gudstjeneste, vi ønsker

anderledes? Indbyder vi særlige grupper til gudstjenesten? osv. osv. Der er altså tale både om overvejelser over gudstjenesten som sådan, og ganske praktiske idéer, man kan arbejde videre med i sognet.

Hvert sogn får en »værkstedsmappe«, der kan gøre det lettere at sætte fokus på gudstjenesten. Den indeholder ideer og redskaber til at arbejde med gudstjeneste ud fra forskellige vinkler. Der vil være en indledning ved Biskop Niels Henrik Arendt, samt en slags »manual« til at arbejde i gudstjenesteværksted i sognet, lister over gudstjenestekonsulenter, foredragsholdere og »highlights fra bogreolen«. Der vil være eksempler på kirkebladsartikler om gudstjenesteværksted, beskrivelse af menighedsmøder-menighed og en liste over »emner« man i den sammenhæng kan

være opmærksom på og tale om – kort sagt: forskellige værktøjer, der skal gøre det lettere at nå både ind til kernen og få bygget noget varigt op.

» Det handler om at blive opmærksom på, hvordan gudstjenesten fornemmes og »virker«.

Dette skrev de fra Sct Hans og Adelby danske menighed i Flensborg.

»Mennesker mødes og sød musik opstår« Sådan kunne overskriften lyde på det arrangement, som på initiativ af Haderslev Stift blev til »Menighed besøger menighed«. Den 20. marts 2011 fik Sct. Hans og Adelby danske menighed i Flensborg besøg fra menighedsråd og medlemmer fra Herslev Kirke. Kirken blev fyldt med fællessang, bøn og ord, man kunne næsten sige, at taget blev løftet. På trods af forskellige kirkerum og små forskelle i liturgien opleves et fællesskab med samme ånd..... Fremover vil Sct. Hans menighed sende kirkebladet til Herslev og modtager deres Borgerblad til gengæld«.

I Jelling fik de blod på tanden til gentage succesen: »Vi er spændte på, hvordan det videre forløb i stiftet med fokus på gudstjenesten vil blive. Begge menigheder i vores projekt har været glade for besøg og genbesøg. Det var måske noget, man skulle praktisere engang imellem, blev der sagt.Ellers var det interessant – og glædeligt – at opleve, at besøget i det fremmede også bestyrkede glæden ved egen kirke, præst og gudstjeneste i begge menigheder!«

«.....OG DER BLEV SNAKKET!« – konstaterede de i Løjt og Jelling, der besøgte hinanden.

»Vi var alle enige om, at sådan et besøg giver dynamik i menigheden, giver medindflydelse og en naturlig tilgang til at tale og drøfte emnet

»gudstjeneste«...

Alle er enige om, at det har været en spændende og givende udfordring, og det er blevet positivt modtaget af hele menigheden, som dækker over mange aldersgrupper.

At møde andre menigheder er et projekt, som kan anbefales og som let kan videreføres til glæde for kirken og gudstjenestelivet.« – skrev de i Sottrup Kirkeblad.

Gudstjenestekonsulenter.....

Der uddannes nu gudstjenestekonsulenter, der tilbyder at tage ud til sognet en dag eller aften og være inspirator og igangsætter i netop dette konkrete sogn med de ønsker, vanskeligheder eller erfaringer, de har. De vil fortælle om, hvordan vi kommer ind til kernen af gudstjenestelivet og arbejder målbevidst ud fra det, i stedet for at lave forskellige mere eller mindre tilfældige initiativer. Gudstjenestekonsulenterne arrangerer småworkshops, og kan give både teoretisk og praktisk hjælp.

Hvorfor arbejde med gudstjeneste?

At arbejde med menighedens gudstjenesteliv er at arbejde for kirkens liv og vækst. Der hvor menighedslivet »lykkes« har det faktisk altid sit udspring i gudstjenestelivet. Og det er vores fælles ansvar.

Gudstjenesten er ikke en af flere forskellige aktiviteter i menigheden. Den er menighedens puls og hjerteslag.

I den gamle kirkebøn bad vi
»Lad Guds Ord have frit løb iblandt os...«, en bøn om at vi ikke må stå i vejen for Helligånden. Så vi kunne begynde med at spørge hinanden:
»Er vores gudstjeneste en livgivende kilde, der slukker menneskers tørst, fornyr livet og hindrer mosset i at lægge sig på det vigtige? Eller er den et udtørret vandløb, hvor vi kan stå og skribe af tørst, indtil vi finder et andet sted at gå hen?

Det skaber engagement, når vi drøfter, hvorfor vi egentlig holder gudstjeneste. Hvad er vigtigt? hvordan opleves gudstjenesten? Hvordan og hvornår holder vi gudstjeneste? Hvem planlægger, hvem er ansvarlig, hvem kommer? Hvorfor »lykkes« netop denne gudstjeneste? – Der er mange aspekter, som vi sjældent giver os den fornødne tid til at drøfte.

Den tid vil vi gerne være med til at finde for menighederne – og vi vil gerne på alle måder hjælpe til med at gøre det spændende og tilgængeligt at arbejde med gudstjenesteliv.

 Gudstjenesten er ikke en af flere forskellige aktiviteter i menigheden. Den er menighedens puls og hjerteslag.

Udvalget for »fokus-på-gudstjenesteliv« i Haderslev Stift er Provst Hanne-Birgitte Kristiansen fra Hedensted Provsti, Organist Søren Andresen fra Kristkirken i Kolding, samt Sognepræst Tine Illum fra Sønder Bjert.

Af Janne Mark og
Esben Eyermann

132 sider
2 cd'er
249 kr.

Gi' musikken videre – rytmisk musik fra Brorsons Kirke

Smukt illustreret inspirationsbog om den rytmiske kirkemusikprofil i børne- og ungdomskirken Brorsons Kirke på Nørrebro i København. Bogen indeholder indlæg fra flere præster, organister og salmedigtere.

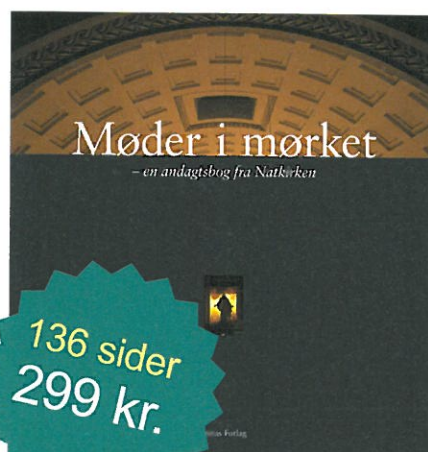
Med bogen følger to cd'er samt nodekapitel med becifringer og rytmiske klaversatser på de 12 indspillede salmer.

Møder i mørket

– en andagsbog fra natkirken

„... bogen fungerer. Rigtig godt endda. Signe Malene Berg samler simpelthen alle fragmenter i den moderne kultur, som peger mod Gud. Sådan har hun gjort i mange år i Natkirken. Nu kan andre natkirkepræster så bruge bogen som vejledning, mens vi andre – også i fuldt dagslys – kan bruge den som inspiration, bøn, meditation og fornøjelse.”

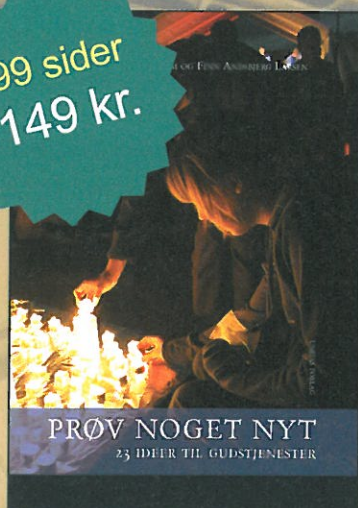
– Korshæren

136 sider
299 kr.

Af Signe Malene Berg

99 sider
149 kr.

Af Finn Andsbjerg Larsen og Solvej Gasseholm

Prøv noget nyt

– 23 ideer til gudstjenester

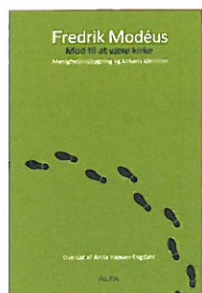
“Prøv noget nyt” inspirerer til nyt liv i kirken og lokalsamfundet. Bogen er et inspirationsmateriale, hvor der under hver idé kort beskrives tema, liturgi, form samt en række praktiske forhold.

Bestil på www.unitasforlag.dk

I hele november får du 25% rabat på alt hvad du køber.

Unitas
FORLAG

B o g a n m

Mod til at være kirke

v. Fredrik Modéus

Oversat fra svensk af Anita Hansen Engdahl

Udkommet på forlaget ALFA, 2011
213 sider, 279 kr.

Der findes mange kirker i Danmark, der udbyder et væld af aktiviteter, koncerter og nye gudstjenesteformer for at vække folks interesse for kirken. Samtidig er virkeligheden også den, at man i mange af landets kirker føler sig magtesløse, fordi der på en almindelig søndag kommer alt for få i kirken.

Den svenske præst, Fredrik Modéus, taler i sin bog »Mod til at være kirke« ikke for en kirke med endnu flere aktiviteter eller koncerter eller nye gudstjenesteformer. Snarere tværtimod! Men han peger på en mulighed for at flere mennesker kan komme til at holde af den almindelige højmesse. Han taler om højmassen som kirkens hjerteslag, og ud fra egne erfaringer fra Helgeand kirke ved Lund i Sverige, taler han om muligheden for livskraftige menigheder, der fejrer gudstjeneste sammen og deler liv.

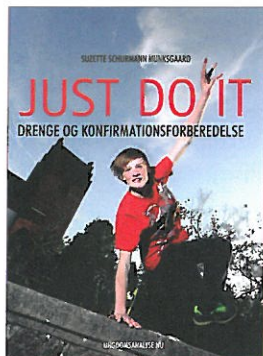
Der tales i bogen, »Mod til at være kirke«, om en højmesse, hvori lægfolket er involveret og gjort delagtig. Menigheden kommer i forgrunden, ingen er fuldstændig anonyme, og der dannes gudstjenestegrupper, hvor deltagerne har små, enkle og veldefinerede opgaver. Og præster og menigheder opfordres til nøje at overveje en række muligheder, der gives for at sognets kirke kan blive et godt sted at komme, når der om søndagen fejres højmesse.

Der er rigtig meget inspiration at hente i Fredrik Modéus' bog. Både for bykirker og for kirker på landet. Også for de kirker, hvor man er begyndt at arbejde med gudstjenestegrupper samt for de kirker, hvor man først skal til at overveje involvering af menigheden i gudstjenesten.

Det er en meget væsentlig bog, der her er oversat til dansk. Der er desværre en del stavfejl i bogen, men alligevel anbefales bogen på det allervarmeste. »Mod til at være kirke« er en bog, der tænder håb for, at præster og menigheder gennem målrettet samarbejde kan gøre gudstjenesten hjerteligere, dybere, stærkere og mere vedkommende for alle dem, der deltager.

Sognepræst Keld B. Hansen,
e-mail: kha@km.dk

eldelse

Just do it – drenge og konfirmationsforberedelse

v. Suzette Schurmann

Munksgaard

Udkommet på Ungdomsanalyse.
nu 2011.

101 sider, 129 kr.

Endelig er der skrevet en bog, der handler om drengekonfirmander, og som konstruktivt og med et væld af konkrete forslag viser vejen til en bedre konfirmandundervisning. Først og fremmest for drengene, men også for pigerne i klassen. Jeg kan derfor på det varmeste anbefale bogen, »Just do it«. Hos mig får den fem stjerner ud af fem mulige!

Som underviser af konfirmander kan man ikke undgå at lægge mærke til, at der er forskel på drenge og piger. Der er mere krudt i drengene, og generelt er drenge ikke gode til at sidde stille i længere tid af gangen. Det betyder ikke, at det er umuligt at nå drengene med sin undervisning. Man skal blot – som bogen flere gange understreger – tage hensyn til, at drenge har svært ved at sidde stille og koncentrere sig i mere end 7 – 10 minutter ad gangen.

Den udbredte vidensbaserede konfirmandundervisning foregår desværre i for høj grad på pigernes betingelser, og i undersøgelser giver drengene da også udtryk for, at de får mindre ud af konfirmationsforberedelsen end pigerne. Det er synd for drengene, og derfor er det også nødvendigt at lægge undervisningen om.

At drengene generelt får for lidt ud af konfirmandundervisningen har givet stødet til et metodeudviklingsprojekt mellem CUR (Center for Ungdomsstudier og Religionspædagogik) og Roskilde og Helsingør stifter, hvor målet har været at finde nye veje i forhold til at arbejde med drenge i konfirmationsforberedelsen. Projektet er gennemført med 36 præster og deres konfirmander i konfirmandåret 2009 – 10, og erfaringerne fra dette projekt er samlet i »Just do it«

I bogen, Just do it, får du i begyndelsen et billede af teenageres religiøsitet i dag, og i det efterfølgende kapitel beskrives, hvor det som regel går galt i forholdet mellem en traditionel vidensbaseret undervisning og drengene.

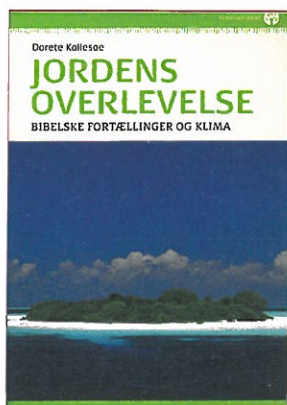
Præstens / konfirmandunderviserens store chance er nu at gå i dialog med teenagerens religiøsitet og med drengene på deres præmisser. Derfor beskrives i resten af bogen et – efter min mening – nødvendigt skift bort fra en lærer- og stofcenteret undervisning og til en undervisning, der bygger på følgende tre forhold:

For det første at underviseren indgår i ligeværdige relationer til konfirmanderne, for det andet, at man i undervisningen også gør ting sammen (just do it) og for det tredje, at man fører dialog med hinanden.

I »Just do it« tales der om 36 præster, der tilsyneladende er blevet inspireret af nye metoder til undervisning af drenge. Heldigvis kan mange andre undervisere nu med bogen få del i de samme glimrende metoder, ideer og eksempler.

Sognepræst Keld B. Hansen,
e-mail: kha@km.dk

eldelse

Jordens overlevelse

Forfatter: Dorete Kallesøe
Forlag: Dansk Bibelselskab,
48 sider

Det lille temahæfte er stilet til Folkeskolens kristendomsundervisning, hvilket i sig selv er en enorm udfordring. Det mål at gøre det spændende, vedkommende og nærværende er dette hæfte et godt bud

på i konkurrence med mange andre fag, der synes at trænge sig på som eksamensfag og tests tidligere og tidligere i et skoleforløb.

Dette er kommet til at fylde meget i både elevers og læreres bevidsthed. Så der skal »kridtes sko«, hvis faget skal opgraderes og ikke nedgraderes for til sidst at forsvinde helt.

Det betyder, at det er klasserne fra 7. og opefter, der skal lære at diskutere og debattere om feks. etik, klima, dommedag og næstekærlighed, hvilket alle kapitlerne lægger op til med de »Tænk og tal sammen-bokse«. Det kaldes den filosofiske samtale/dialog og disse bokse skal hjælpe dem med det.

Tre store temaer tages til dybere behandling Skabelse og natur, jordens overlevelse eller dommedag og natur, klima og etik.

En god blanding af originale citater fra Bibelen, billeder og sange gør bogen appetitlig og hurtigt læst.

Her vil jeg fremhæve afsnittet om dommedag eller overlevelse. Kunstneren Bosch fantastiske detaillerede billede fra 1482 om, hvad der sker med de ulydige og de frelste fantastiske sted i Paradiset sættes op imod både Thomas More, Karl Max's Das Kapital fra 1867 og John Lennons ligeså fantastiske sang »Image« fra 1971.

At John Lennon slutter sangen med en fantasi eller et Utopia om, at vi en dag skal være, som om verden var én. Hvad ligger der i det utopi – en længes efter Paradiset eller en længes bort fra det nutidige?

I sidste afsnit diskuteres det sprængfarlige emne natur, for hvad er natur? Det er forskelligt, om du lever af den eller bruger den som betragter eller i oplevelsesindustrien. Bibelen har ingen etik for naturen og vil man læse etikken ind i Bibelen bliver det med Jesu Bjergprædiken om den Gyldne Middelvej og Næstekærlighedsbudet og lade det udvide sig til rapsmarker, elmetræer, spidsmusen og meget mere.

Det bud om næstekærlighed er i alle religioner og er ikke noget specielt for kristendommen – stof til eftertanke!

Et temahæfte til eftertanke og fordybning og rigtig godt sat op.

Et anbefalelsesværdigt fint sprog og herfra de bedste anbefalinger, og bestemt ikke kedeligt for en ung dreng eller pige i 9. eller 10. klasse.

Sognepræst Agnes Haugaard,
e-mail: ahau@km.dk

MIN MINI KATEKISMUS KRISTENDOM FRA TOP TIL TÅ

Skrevet af Maria Bastrup Jørgensen
og med illustrationer af Camilla Wichmann

- Materiale til undervisning af minikonfirmander.
- Komplet til 14 lektioner.
- Fleksibel opbygning med bog og udførlig undervisningsvejledning.

Min Mini Katekismus
kr. 139,95

Rabat ved køb af 10 stk.
kr. 99,95 pr. stk.

Undervisningsvejledning
kr. 399,95

NYHED
Krop og ånd
til dine
minikonfirmander

